

60 lat temu, w kwietniu 1957 r. został powołany Polski Związek Pszczelarski

Polski Związek Pszczelarski powstał 28 kwietnia 1957 roku. Związkiem kierowali kolejno prezesi PZP: Stefan Stefański z Poznania, Włodzimierz Skut z Wrocławia, Ryszard Kostecki ze Swarzędza, prezes a następnie prezydent PZP, ks. Henryk Ostach z Kamiannej, Lech Sęczyk z Radomia. Od grudnia 1999 r. prezydentem PZP jest Tadeusz Sabat.

Zadania realizowane przez Związek zmierzały do tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi pszczelarstwa w Polsce. Prowadzone były trudne rozmowy z przedstawicielami spółdzielczości pszczelarskiej dotyczące przeznaczenia jak największej części nadwyżek wypracowywanych przez spółdzielnie na wspieranie przedsięwzięć podejmowanych przez pszczelarzy. PZP i zrzeszone w nim Związki terenowe prowadziły prace w zakresie poprawy i rozwoju hodowli pszczół, zapobiegania i zwalczania chorób pszczelich, podnoszenia poziomu fachowego pszczelarzy, oddziaływania na właściwą produkcję i dobre zaopatrzenie w sprzęt pszczelarski, prowadzenia pasiek wędrownych i wzbogacania pastwisk pszczelich.

Prezes Stefan Stefański oceniając w miesięczniku „Pszczelarstwo” (nr 7-8 z 1958 r.) pierwszy rok działalności PZP i przebieg Walnego Zebrania Delegatów ze wszystkich Związków Pszczelarzy w kraju, które obradowało 15 czerwca 1958 r., napisał – „Z przyjemnością trzeba stwierdzić, że w tej całodziennej pracy, w tej wielkiej dyskusji nad minionym rokiem działalności, nad ustawieniem jej na rok 1959, nie było żadnych zdań rozbieżnych, nie było polemik, a wprost przeciwnie panowała zadziwiająca jednomyślność. Ta właśnie jednomyślność wszystkich Delegatów miała charakter rzeczowej, obiektywnej, gospodarskiej oceny tego krótkiego okresu działalności PZP, a zarazem była wyraźną, mocną, nie pozostawiającą już żadnej wątpliwości i druzgocącą odprawą tym kilku jednostkom w kraju, które nie przebiegając w środkach, zakochanym w swej pseudowielkości, przez cały miniony rok dokładały wszelkich starań, aby rozbić jedność PZP.”

... pszczelarze polscy – pisał dalej prezes Stefański – są już w zasadzie zorganizowani, zjednoczeni ideowo, wiedzą ku czemu dążą i tylko życzeniem jest, aby długie lata wytrwali w tej zgodnej jednomyślności w działaniu, a dobre, pozytywne wyniki muszą się stać udziałem tej postawy i jednokierunkowej pracy.

Działalność PZP w latach 1957-1967 opisał z kolei Jan Cerański wiceprezes Zarządu PZP (był delegatem WZP Gdańsk na Walnym Zjeździe, który powołał krajową organizację pszczelarską). Tekst ukazał się w grudniowym numerze „Pszczelarstwa” z 1967 roku.

Autor tekstu przypominał, że obrady Zjazdu założycielskiego cechował duży entuzjazm, który pozwolił wybranym władzom, mimo błędów i braku doświadczenia organizacyjnego, stopniowo wprowadzać w życie intencje i postanowienia pszczelarzy zgłoszone na Zjeździe. Podstawowe uchwały przyjęte na Zjeździe obejmowały:

- przyjęcie Statutu Polskiego Związku Pszczelarskiego – jako reprezentanta i koordynatora prac Związków Wojewódzkich;

- podjęcie współpracy w zakresie pszczelarstwa z Ministerstwem Rolnictwa;
- przystąpienie PZP na członka Związku Kółek Rolniczych.

Uchwalony dla pszczelarstwa program realizowano w kołach, sekcjach pszczelarskich, na zebraniach i kursach szkoleniowych, w komisjach problemowych Związków Wojewódzkich i PZP. Do działań podejmowanych przez instancje związkowe włączono wielu działaczy pszczelarskich, którzy wnosili cenne inicjatywy i poświęcali bezinteresownie swój czas dla dobra organizacji. *Nie wszystkie zamierzenia udało się przeprowadzić, ale główny odcinek, jakim jest podnoszenie wiedzy pszczelarskiej poprzez kursy, zebrania i pogadanki fachowe, stanowił wtedy niewątpliwie największe osiągnięcie naszego życia organizacyjnego* – podkreślił Jan Cerański.

Następne odcinki, na których osiągnięty został duży postęp w latach 1957-1967 to włączenie PZP do akcji zwalczania chorób pszczół oraz podjęcie prac hodowlanych nad doskonaleniem pogłowia pszczół przez produkcję matek pszczelich i reprodukcję matek na wymianę.

Prowadzeniu prac fachowych i życiu organizacyjnemu sprzyjała życzliwa pomoc Ministerstwa Rolnictwa i CZKR. Wiceprezes Zarządu PZP przypominał, że członkiem honorowym Zarządu Związku był dr Mieczysław Jagielski ówczesny minister rolnictwa, a następnie wicepremier w rządzie Piotra Jaroszewicza.

Autor tekstu opublikowanego w „Pszczelarstwie” poinformował, że w omawianym czasie ukazały się akty normatywne, które wpłynęły na uporządkowanie szeregu ważnych spraw dla gospodarki pszczelarskiej. Najważniejsze z nich to:

- Ustawa z 2 grudnia 1960 r. o hodowli zwierząt gospodarskich;
- Wytyczne w sprawie ochrony pszczół przed zatruciami z 20 kwietnia 1962 r., które dotyczyły prawidłowego postępowania przy zabiegach ochrony roślin, zabezpieczając interesy pasiek;
- Instrukcja nr 2 z 15 września 1966 r. w sprawie zwalczania chorób pszczół, która znowelizowała poprzednie przepisy w tym zakresie.

W omawianym 10-leciu nastąpiła rozbudowa opieki weterynaryjnej nad pszczołami. Obok placówki wiodącej, jaką był Zakład Badania Pszczół i Owadów Użytkowych w Swarzędzu, powstały odpowiednie pracownie przy wszystkich Wojewódzkich Zakładach Higieny Weterynaryjnej.

Nastąpiła też dalsza rozbudowa Zakładu Pszczelnictwa przy Instytucie Sadownictwa w Skierniewicach. Zakład ten w roku 1966 powrócił – jako Oddział Pszczelnictwa IS – do Puław.

Polski Związek Pszczelarski był systematycznie finansowany przez Związek Kółek Rolniczych. Dotacje te wzrosły z 480 tys. w 1958 r. do 2 mln zł w 1966 r. Za te pieniądze utrzymywany był personel fachowy przy wojewódzkich związkach pszczelarzy. Personel ten organizował i prowadził, wraz z zarządami WZP, wszystkie akcje pszczelarskie. Oto kilka liczb, które informują o skali podejmowanych przedsięwzięć:

Dokończenie na str. 12

60 LAT TEMU, W KWIETNIU 1957 R. ZOSTAŁ POWOŁANY POLSKI ZWIĄZEK PSZCZELARSKI

Dokończenie ze str. 11

- w 1959 r. przebadano ponad 18 próbek na choroby pszczoł, a w 1966 r. – 186 tys.;
- stopniowo rozwijano produkcję matek selekcyjnych, do blisko 8 tys. w 1966 r.;
- pasiekom dostarczono w 1966 r. ponad 38 tys. użytkowych matek pszczelich.

Na kursach dla rzeczoznawców chorób pszczoł przeszkolono 5887 pszczelarzy w latach 1965-1966. W tym samym czasie na kursach zawodowych podwyższyło swoje kwalifikacje ponad 26 tys. pszczelarzy.

Wcześniej powołanie trzech Okręgowych Spółdzielni Pszczelarskich w Poznaniu, Lublinie i Krakowie oraz Spółdzielni Pszczelarskiej w Toruniu spowodowało aktywne włączenie się PZP do realizacji zadań tych spółdzielni. Status członka Okręgowych Spółdzielni Pszczelarskich uzyskiwały Wojewódzkie Związki Pszczelarskie, a ich przedstawiciele weszli do rad nadzorczych. Porządkowanie współpracy ze spółdzielniami pszczelarskimi miało korzystny wpływ na skup miodu i zaopatrzenie pszczelarzy w węzę. Część nadwyżek finansowych wypracowywanych przez spółdzielnie trafiała do organizacji pszczelarskich. Pieniądze te mogły przeznaczyć na działalność fachową. W latach 1962-1966 PZP otrzymał z CSO 1691 tys. zł. Z tej kwoty ponad 400 tys. zł przeznaczono na działalność szkoleniową m.in. na zakup pomocy naukowych i wyposażenia do ośrodka szkoleniowego w Opolu i do skansenu w Swarzędzu. Ponad 700 tys. zł wydano na cele produkcyjno-hodowlane (trutowiska, urządzenie pasiek zarodowych w Gdańsku, Olsztynie, Warszawie i Wrocławiu). Na badania związane z poprawą pogłowia pszczoł i zwiększeniem wydajności pasiek skierowano ponad 140 tys. zł.

Od 1958 r. Polski Związek Pszczelarski jest członkiem Apimondii.

W rozwoju pszczelarstwa w omawianym okresie świadczą liczby przedstawione poniżej:

Liczba rodzin pszczelich w kraju	w 1959 r. – 1 200 200	w 1966 r. – 1 326 508	a w 2016 – ok. 1 400 000
Liczba rodzin u członków PZP	w 1961 r. – 314 410	w 1966 r. – 499 886	a w 2016 – 983 334
Produkcja miodu w tonach	w 1959 r. – 6 600	w 1966 r. – 11 200	
Produkcja wosku w tonach	w 1959 r. – 180	w 1966 r. – 225	

Spółdzielnie Pszczelarskie kupiły w 1959 r. – 3146 ton miodu, w 1966 r. – 5 779 ton.

(W 2016 r. było w kraju ok. 1400 tys. rodzin pszczelich, z tego ponad 983 tys. rodzin mieli członkowie PZP.)

Tekst został opracowany na podstawie artykułu Jana Cerańskiego pt. „Droga PZP 1957-1967”, zamieszczonego w grudniowym numerze miesięcznika Pszczelarstwo z 1967 r. „Pszczelarstwo było wtedy organem PZP. Od 1 października 1990 r. Polski Związek Pszczelarski wydaje miesięcznik „Pszczelarz Polski”.

Ciekawym okresem w działalności Polskiego Związku Pszczelarskiego były lata, kiedy Związkiem kierował ks. Henryk Ostach. Na prezesa PZP ks. Ostach został powołany w listopadzie 1981 r. i funkcję

tę sprawował przez kolejne trzy kadencje. Podejmowane przez niego inicjatywy rozstrzeliły polskie pszczelarstwo na arenie międzynarodowej. Będąc prezesem PZP ks. Ostach doprowadził między innymi do zorganizowania w Polsce:

- ▲ Międzynarodowego Sympozjum Apiterapii w Krakowie, w maju 1985 r.,
- ▲ XXXI Światowego Kongresu Apimondia w Warszawie w 1987 r. (był prezydentem tego Kongresu),

Doprowadził też do reaktywowania Wszechślowiańskiego Związku Pszczelarzy „Apislavia” w Bratysławie (kraje Słowiańskie i Naddunajskie), którego został prezydentem, a następnie zorganizował spotkanie jego delegatów w Kamiannej.

W kraju zainicjował coroczne organizowanie przez PZP Ogólnopolskich Dni Pszczelarza oraz pielgrzymki na Jasną Górę z okazji św. Ambrożego – patrona pszczelarzy.

Wcześniej, bo w 1972 r. zorganizował, jako proboszcz parafii w Kamiannej „I Sądecki Dzień Pszczelarza”, na którym zrodziła się inicjatywa budowy „Domu Pszczelarza” zrealizowana w latach 1978-1983.

Zachęcam ludzi, którzy dobrze pamiętają ten okres, aby na łamach „Pszczelarza Polskiego” przypomnieli czytelnikom inicjatywy, które podejmował Polski Związek Pszczelarski kierowany przez ks. dr. Henryka Ostacha.

Andrzej Kasperowicz
Redaktor Naczelny „PP”